

20 mln bakterii w 1 ml, a więc o najgorszej jakości higienicznej dostarczono najmniej w zimie i wiosną (około 1%). W jesieni natomiast odsetek takich producentów wyniósł 17,58% a latem 12,02%. Wyniki dokonanej analizy jakości higienicznej dostarczonego mleka w skali rocznej dowodzą, iż na jego jakość istotny wpływ ma pora roku. Zaznaczyła się wyraźna tendencja do obniżenia jakości higienicznej mleka w ciepłych porach roku, tj. latem i jesienią. W okresie zimy i wiosny, tj. w zimnej i chłodnej porze roku zwiększył się odsetek producentów dostarczających mleko o wyższej jakości higienicznej, co jest jak się wydaje wynikiem lepszych warunków schładzania i przechowywania mleka przed ich dostarczeniem do punktu skupu. Świadczyć to może, że znaczny odsetek dostawców wykorzystuje jedynie naturalne sposoby schładzania lub co najwyżej schładza mleko w zimnej wodzie. Zróżnicowane zanieczyszczenie bakteryjne mleka odstawionego przez rolników w poszczególnych porach roku przemawia za koniecznością instalowania urządzeń chłodzących. Kilkakrotnie bowiem zmniejszenie zanieczyszczenia bakteryjnego mleka, jakie stwierdzono w okresie zimowym w porównaniu do okresu letniego uzasadnia poniesienie kosztów zakupu i eksploatacji sprzętu chłodniczego.

Piśmiennictwo

1. Bielak F., Choroszy Z.: Pr. hod. 7, 4, 1995.
2. Dudko P.: Konf. nauk. Aktualne kierunki profilaktyki i terapii schorzeń gruczołu mlekowego oraz aspekty higieny mleka. Bydgoszcz 28.10.1994, s. 27.
3. Kłossowska A., Malinowski E.: Życie wet. 68, 301, 1993.
4. Kotowski K., Smardz W.: Medycyna Wet. 51, 282, 1995.
5. Krzyżanowski J., Szczubiał M., Krakowski L., Łopuszyński W., Sieradzki J.: Medycyna Wet. 48, 84, 1992.
6. Krzyżanowski J., Szczubiał M.: Medycyna Wet. 47, 390, 1991.
7. Kurek Cz.: Medycyna Wet. 47, 390, 1991.
8. Majewski T.: Medycyna Wet. 41, 21, 1985.
9. Malinowski E., Kłossowska A., Krukowski H., Lesiak M., Janiak K.: Medycyna Wet. 48, 216, 1992.
10. Pelczyńska E.: Medycyna Wet. 49, 447, 1993.
11. Pelczyńska E.: Medycyna Wet. 51, 396, 1995.
12. Popiołek M., Majewski T., Krukowski H., Tietze M.: Konf. nauk. Aktualne kierunki profilaktyki i terapii schorzeń gruczołu mlekowego oraz aspekty higieny mleka. Bydgoszcz 28.10.1994, s. 30.
13. Sawicka J., Herma B., Bonczar G.: Pr. mlecz. 4, 10, 1986.
14. Skibniewska K., Smoczyński S.: Pr. mlecz. 5, 4, 1989.
15. Szczawiński J.: Życie wet. 68, 89, 1993.
16. Trawińska J.: Medycyna Wet. 44, 19, 1988.
17. Zajac H.: Pr. mlecz. 5, 4, 1987.

Adres autora: prof. dr hab. Jan Krzyżanowski, ul. Sowińskiego 7/23, 20-040 Lublin

MIECZYŚLAW RADKOWSKI, JAN URADZIŃSKI

Wyniki badania sanitarno-weterynaryjnego rzeźnego drobiu grzebiącego na terenie woj. olsztyńskiego

Katedra Higieny Produktów Zwierzęcych Wydziału Medycyny Weterynaryjnej ART, 10-957 Olsztyn-Kortowo II

Summary

Sanitary and veterinary assessment of poultry in the Olsztyn district

Within 9 years (1986–1994) 52 926 790 dead fowl and their internal organs were assessed. Out of 32 815 539 chickens the following qualitative changes were observed: hyper leanness in 95 615 animals (0.29%), bad exsanguination in 22 000 (0.068%), sepsis and pyemia in 1667 (0.005%), decomposition and chicken scalding in 15 504 (0.047%). Out of 2 340 752 hens assessed hyper leanness was observed in 9693 (0.41%), bad exsanguination in 2360 (0.10%), sepsis and pyemia in 752 (0.032%), decomposition and scalding in 1704 (0.072%). Out of 17 770 499 turkeys examined hyper leanness was noticed in 17 737 birds (0.099%), bad exsanguination in 13 960 (0.078%), sepsis and pyemia in 6669 (0.037%), decomposition and scalding in 2829 (0.0159%). The analysis of the results indicated that the frequency of lesions and unsatisfactory quality were not high and hyper leanness was the most often noted deviation from standart norms.

Występowanie chorób i zmian chorobowych u drobiu rzeźnego stanowi poważny problem dla przemysłu drobiarskiego. Z przeglądu piśmiennictwa wynika, że choroby i zmiany chorobowe ze względu na swą częstotliwość występowania mają duże znaczenie ekonomiczne. Obowiązująca w Polsce dokumentacja i sprawozdawczość dotycząca wyników urzędowego badania poubojowego obejmuje 15 pozycji odnoszących się do rejestracji chorób zaraźliwych, chorób niezaraźliwych, chorób pasożytniczych, zatruc i zmian zapalnych będących wynikiem urazów mechanicznych. Są to: pastere-loza, gruźlica, choroba Mareka, salmoneloza, bruceloza, schorzenie górnych dróg oddechowych, nadmierne wychudzenie, niedostateczne wykrwawienie, białaczka, posocznica i ropnica, aspergiloza, inne choroby zaraźliwe, rozkład, ugotowanie w oparzalniku, kokcydioza, inne zmiany (7).

Szereg autorów próbuje przedstawić charakter i wielkość strat wywołanych chorobami i zmianami chorobowymi (1, 2, 3). Poza stratami gospodarczymi choroby i zmiany chorobowe wpływają także na pogorszenie cech organoleptycznych mięsa i jego przetworów, obniżenie ich trwałości i wartości spożywczej.

Wyniki i omówienie

Mając na uwadze przedstawione fakty postanowiono dokonać analizy występowania odchyleń jakościowych u drobiu rzeźnego na terenie woj. olsztyńskiego w latach 1986-1994 w oparciu o dane zawarte w Dziennikach Urzędowego Badania Drobiu Rzeźnego i Mięsa.

Materiał i metody

Materiał do badań stanowiły wyniki urzędowych poubojowych badań kur, kurcząt i indyków przeprowadzonych przez lekarzy WIS w latach 1986-1994 w zakładach drobiarskich na terenie woj. olsztyńskiego.

Uzyskane wyniki badań przedstawiono w tab. 1-3. W okresie 9 lat (1986-1994) w zakładach drobiarskich województwa olsztyńskiego zbadano 52 926 790 tusz i narządów wewnętrznych ubitego drobiu rzeźnego a w tym 2 340 752 kur, 32 815 539 kurcząt, 17 770 449 indyków. W poszczególnych latach liczba zbadanych kurcząt wahała się od 2 741 522 w 1993 r. do 5 148 341 w 1989 r., kur od 150 301 w 1994 r. do 448 940 w 1989 r. oraz indyków od 1 680 452 w 1991 r. do 2 423 417 w 1988 r. W wyniku badania przed- i poubojowego uznano

Tab. 1. Występowanie odchyleń jakościowych u kurcząt z woj. olsztyńskiego w latach 1986-1994

Rok	Liczba zbadanych zwierząt	Uznane za niezdatne z powodu											
		ogółem		nadmierne wychudzenie		niedostateczne wykrwawienie		posocznica i ropnica		rozkład i ugotowanie w oparzalniku		inne zmiany	
		liczba	%	liczba	%	liczba	%	liczba	%	liczba	%	liczba	%
1986	3 383 927	34 922	1,03	7313	0,216	1721	0,051	95	0,0028	3242	0,096	4782	0,14
1987	4 197 918	53 398	1,27	10 917	0,26	1244	0,0296	1	0,00002	1877	0,045	32 763	0,78
1988	4 474 817	85 214	1,90	16 306	0,36	2029	0,045	17	0,00038	1627	0,036	57 687	1,29
1989	5 148 341	90 303	1,75	20 938	0,407	3542	0,069	298	0,0058	1950	0,038	41 821	0,81
1990	3 230 154	21 898	0,68	10 865	0,336	2584	0,080	661	0,02	1433	0,044	-	-
1991	3 426 698	16 900	0,49	8888	0,259	3255	0,095	240	0,007	1128	0,033	509	0,0149
1992	2 865 604	19 055	0,66	6540	0,22	2284	0,079	136	0,004	934	0,032	-	-
1993	2 741 522	15 602	0,56	5563	0,11	2217	0,20	139	0,005	1299	0,047	-	-
1994	3 346 558	23 996	0,71	8285	0,24	3444	0,102	94	0,005	2014	0,060	-	-
Razem	32 815 539	361 388	1,10	95 615	0,29	22 320	0,068	1667	0,005	15 504	0,047	13 762	0,4826

Tab. 2. Występowanie odchyleń jakościowych u kur z woj. olsztyńskiego w latach 1986-1994

Rok	Liczba zbadanych zwierząt	Uznane za niezdatne z powodu											
		ogółem		nadmierne wychudzenie		niedostateczne wykrwawienie		posocznica i ropnica		rozkład i ugotowanie w oparzalniku		inne zmiany	
		liczba	%	liczba	%	liczba	%	liczba	%	liczba	%	liczba	%
1986	349 896	18 237	5,21	1013	0,29	197	0,056	-	-	362	0,103	4782	1,37
1987	198 288	3345	1,687	1118	0,56	249	0,12	-	-	210	0,11	1385	0,70
1988	258 082	1351	0,52	781	0,30	98	0,038	3	0,001	51	0,019	344	0,13
1989	448 940	8771	1,95	1100	0,24	211	0,047	23	0,005	612	0,136	2323	0,517
1990	167 699	1223	0,73	674	0,40	242	0,144	150	0,09	48	0,028	-	-
1991	268 283	1588	0,59	1122	0,42	292	0,11	40	0,015	72	0,027	23	0,0086
1992	295 321	3222	1,09	1483	0,50	422	0,14	49	0,016	123	0,041	330	0,111
1993	214 942	2394	1,11	1493	0,69	287	0,13	405	0,188	177	0,082	-	-
1994	150 301	2676	1,78	909	0,60	362	0,24	82	0,054	49	0,032	-	-
Razem	2 340 752	42 807	1,82	9693	0,41	2360	0,10	752	0,032	1704	0,072	9187	0,392

Tab. 3. Występowanie odchyłeń jakościowych u indyków z woj. olsztyńskiego w latach 1986–1994

Rok	Liczba zbadanych zwierząt	Uznane za niezdatne z powodu											
		ogółem		nadmierne wychudzenie		niedostateczne wykrawienie		posocznica i ropnica		rozkład i ugotowanie w oparzalniku		inne zmiany	
		liczba	%	liczba	%	liczba	%	liczba	%	liczba	%	liczba	%
1986	1 948 354	81 961	4,21	1599	0,08	893	0,046	649	0,033	1046	0,054	40 261	2,07
1987	2 065 308	38 694	1,87	905	0,044	491	0,024	695	0,034	620	0,03	21 911	1,07
1988	2 423 417	55 756	2,30	1459	0,06	1144	0,047	865	0,036	285	0,012	44 575	1,84
1989	2 133 615	9579	0,45	1393	0,065	1595	0,075	664	0,031	52	0,0024	1511	0,071
1990	1 974 870	12 083	0,61	2964	0,15	2479	0,125	786	0,04	152	0,0077	–	–
1991	1 680 452	12 244	0,73	2500	0,15	2390	0,14	836	0,05	244	0,014	835	0,05
1992	1 787 221	7746	0,43	1502	0,084	423	0,02	311	0,017	162	0,009	547	0,03
1993	1 801 649	13 627	0,75	3876	0,215	4171	0,23	1586	0,088	168	0,009	–	–
1994	1 955 613	11 110	0,56	1539	0,078	374	0,019	277	0,014	70	0,003	–	–
Razem	17 770 499	242 800	1,36	17 737	0,099	13 960	0,078	6669	0,037	2829	0,0159	109 640	0,616

za niezdatne 646 995 sztuk drobiu, co stanowiło 1,22% ogólnej liczby badanych sztuk. Największy odsetek uznanych za niezdatne zarejestrowano u kur 1,81%, a najmniejszy u kurcząt 1,10%.

Dla porównania należy przypomnieć, że w 1972 r. w Polsce poddano ubojowi ponad 72 miliony drobiu i uznano wówczas za niezdatne do spożycia ponad 380 tysięcy sztuk, co stanowiło 0,46% liczby badanych sztuk, a w 1986 r. zbadano 183 miliony sztuk drobiu i uznano za niezdatne ponad 1,6 miliona sztuk drobiu co stanowiło 0,9% ogólnej liczby badanych sztuk (4).

W Belgii w latach 1975-1977 i 1978-1989 poddano ubojowi 13 milionów brojlerów w jednym z zakładów drobiarskich. Odsetek sztuk uznanych za niezdatne wahał się od 0,6% w latach 1975-1977 do 1,22% w 1989 r. (2). W Norwegii w latach od 1982 do 1987 poddano ubojowi 83 298 577 sztuk drobiu i uznano za niezdatne 1 861 597 sztuk, co stanowiło 2,33% ogólnej liczby badanych sztuk (5).

W tab. 1-3 przedstawiono szczegółową analizę stwierdzonych u drobiu poszczególnych odchyłeń jakościowych. Oprócz wymienionych odchyłeń jakościowych przeanalizowano również występujące w omawianym okresie choroby zakaźne i pasożytnicze. Wyniki tych badań zamieszczono w innej publikacji (6). W tab. 1 zamieszczono wyniki badań poubojowych kurcząt przeprowadzone w latach 1986-1994. Spośród 32 815 539 sztuk kurcząt w wyniku badania przed- i poubojowego uznano za niezdatne 361 388 sztuk kurcząt, co stanowiło 1,10% ogólnej liczby badanych sztuk. Liczba sztuk w poszczególnych latach wahała się od 15 602 w 1991 r. do 90 303 (1,75%) w 1989 r.

Wyniki badań poubojowych kur przedstawiono w tab. 2. Spośród 2 340 752 sztuk kur w wyniku badania przed- i

poubojowego uznano za niezdatne 42 807 sztuk kur, co stanowiło 1,82% ogólnej liczby badanych sztuk i w poszczególnych latach wahała się od 18 237 (5,21%) w 1986 r. do 1223 (0,73%) w 1988 r.

W tab. 3 przedstawiono wyniki badań poubojowych indyków poddawanych ubojowi w wym. okresie na terenie woj. olsztyńskiego. Spośród 17 770 499 sztuk indyków, w wyniku badania przed- i poubojowego uznano za niezdatne 242 800 sztuk indyków, co stanowiło 1,36% ogólnej liczby badanych sztuk i w poszczególnych latach liczba wahała się od 81 961 (4,21%) w 1986 r. do 7746 (0,43%) w 1992 r.

Badaniem lekarskim rozpoznawano najczęściej następujące odchylenia jakościowe i zmiany chorobowe: nadmierne wychudzenie, niedostateczne wykrawienie, posocznicę i ropnicę, rozkład i ugotowanie w oparzalniku. Reasumując, częstotliwość stwierdzania zmian chorobowych i odchyłeń jakościowych w badaniu poubojowym w latach 1986-1994 w porównaniu do lat poprzednich nie była zbyt wysoka. Najczęściej stwierdzonym odchyleniem było wychudzenie kur i kurcząt.

Piśmiennictwo

1. Anon.: Public meat inspection. Veterinaerstatistik 1987, 10, 1989.
2. Anusz Z.: Medycyna Wet. 36, 265, 1980.
3. Ectors R.: Vlaams-Diergeneesk. Tijdschr. 59, 100, 1990.
4. Lis H.: Ocena stanu zdrowia zwierząt gospodarskich w Polsce na podstawie przyczyn zachorowań i zejść śmiertelnych w 1972 r. CBR, Warszawa 1975.
5. Lis H.: Medycyna Wet. 46, 157, 1990.
6. Radkowski M., Uradziński J., Sztetyn J.: Avian Dis. (w druku).
7. Zarządzenie nr 26 Min. Rol. i GZ z dnia 16 listopada 1994 r.

Adres autora: dr hab. Mieczysław Radkowski, ul. Osińskiego 19/14, 10-010 Olsztyn